

עבודה זרה יח-ב

עניין: אלקא דמאיר ענני

רמ"ע מפאנו מאמר חיקור דין פכ"ו

י"הוא הדבר שנתבשר שלמה אחרי תפלתו שלא ישלטו שונאים במעשה ידיו בזכות מה שהיתה כוונתו ומחשבתו בבית בהבנתו מול המקדש העליון. והתבוננו אמרו תחלה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה אשר בניתי כ"א תלה המעוט בעצמו כי מהיותו בנין בשר ודם קטן מהכיל כבוד שכינה וגם אל הנכרי כשבקש רחמים שישמע אל ויענהו בזכות הבית המקודש אמר לדעת כי שמך נקרא על הבית הזה אשר בניתי כי זה שמו אשר יקראו הנכרי כ"מקדש המלך שלמה י"הוא כטעם אשרי יושבי ביתך אשר אדם עז לו בך וגו' הנה יושבי בביתך לא נאמר אלא ביתך כי הם עצמם היכל וכסא ה' כדרכיב זה אלי י"הואנהו אהיה לו נוה י"הלהשלמת הדוגמא לכבוד שכינה י"מה כתיב ביה יזמרך כבוד ולא ידום אף המה בצדקתם עוד יהללוך סלה י"אשרי אדם עז לו בך גם הוא יבושר במיני האושר בהיות בה' מבטחו אף על פי שלא יזכה להיות הוא עצמו מרכבה רק מסילות עזו ובטחונו בלבבם של יושבי ביתך דאי לא תימא הכי בלבבו מבעי ליה י"אלא כדאמרן י"הוא על דרך אלהא דמאיר ענני אשר לא ידע לכוון יותר מזה השעור. לאמנם

יד יהודה

כאשר אמר לבסוף: (כ) מקדש המלך שלמה על שם הבונה וזהו אשר בניתי: (ג) הוא כטעם אשר וגו' רצנו לומר וכוונת שלמה בזה לומר שמע נא ה' אל תפלת דבכר ותועיל לו גם כן הכוונה טובה אשר כוונתי בבניתי להיותו ידע שאני הוא הבונה אף שאינו ידע לכוון בתפלתו אל המקדש העליון וענין זה הוא כעין מה שאמר הכתוב אשרי יושבי וגו' (תהלים פ"ד) וכדמסיק: (ד) ואנהו לשון נוה ודירה ופירושו המפרשים למימר בלבבו: (ח) אלא ודאי שאומרו בלבבם מוסב להפסוק שלמעלה למלות יושבי ביתך והכוונה אשרי לאדם שאינו אלא מסילות למה שבלבבם של יושבי ביתך המה הצדיקים גמורים שהם עצמם בית ה' יודעים את קונו בכוונה נכונה והצדיק הזה שאינו ידע כל כך לעבוד את ה' כמוהם מכל מקום גם ברוך יהיה וזהו כעין שנוכר בבנין הבית שלמה: (ט) הוא על דרך דאיתא פרק א' דעבודה זרה שאמר רבי מאיר לההוא שומר אימר אלהא דמאיר ענני ומיתצלל והיינו שהשומר אשר לא ידע לכוון אל הכוונה הראיה יאמר סתם אלהא דמאיר ענני באותה כוונה שכוון רבי מאיר איזו שהיתה: (ל) אמנם וכו' סיומא דמלתא דלעיל הוא:

מהרש"א ח"א

עוד להנצל עוד צוה וירדפו אחריך אז תראה להנצל נסם צאלהא דמאיר כו' ויש לדקדק היאך ייחד ר"מ שמו של הקצ"ה על עצמו בחיי שיהי אמרו י"ז אין הקצ"ה מייחד שמו על הנדיקים בחייהם שנאמר אלהי אנרסה ופחד יצחק וגו' וי"ל דלא אמר אלהא דמאיר כו' רק לסימן בעלמא על שמו ולא נתכוין כל עיקר על שמו רק נמכוין אלהא דמאיר לארץ ולדברים עליה הוא יענו או שאמר אלהא דמאיר לנו נמלכות יון הקודמת נסם הנרות של חנוכה כמו שייקד הפייט ומי יאיר לך מאיר כו' הוא יענו גם נמלכות זו הרשעה להליל אותנו נסם מדיהם וק"ל: ה"ז מושב ציצים ועליהם הכתוב אומר אשרי כו' כי אם

קידושין לו.

פרדס יוסף פרשת אמור, פז

מבעי ל' לכדתניא ב' בנים אתם לה' אלהיכם בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרוים בנים אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרוים בנים דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר בין כך ובין כך קרויים בנים, לזאת כשאחד ח"ו בעת צרה ומבקש ישועה תיכף כי אי אפשר להמתין, מוכיר את ר' מאיר דלשיטתו אנו בנים ואב מרחם תיכף.

חיד"א פתח עינים

אימא אלהא דמאיר ענני ומתצלל וכו' מזה נשתרבה המנהג בכל גלילותנו דעל כל צרה שמתפלל האדם אומר אלהא דר"מ ענני ונודרים שמן או צדקה לנשמתו של ר"מ וכתב הרמ"ע במאמר חקור דין סוף ח"א שהכוונה במה שכוין ר"מ ענני באותה כונה ע"ש ובמפרש ובוזה פי' הרמ"ע שם אשרי יושבי ביתך הם עצמם ביתך מרכבה כמ"ש זה אלי ואנוהו אשרי אדם עז לו שמבטחו במסילות אשר בלבבם של יושבי ביתך זהו י"ה. והשתא הנהגה כך באומרו אלהא דר"מ ענני טוב דיכוין בדעתו שיענה באותה כונה שכוין ר"מ כמ"ש הרמ"ע. ומכאן אתה למד שמה שנהגו לומר שמכוונים בתפלה ידעת רשבי וכוונתו וכן בתורה ובמצוות מנהג טוב ונאמר בו אשרי:

דברי תורה ח"א, ט'

ממנהג י"ה ופעם אחת תקיף ליה עלמא טובא, עד שהכיר בעצמו וראו העומדים עליו כי הוא בכלל גוסס רחמנא ליצלק, ואז ציוה ליתן צדקה לתוך קופת רבי מאיר בעל הנס. ואמר, כי סכנת הגוסס הוא, יען כי רוב גוססין למיתתה, מה שאין כן רוב חולין לחיים (יט"ז ס"ה, א). ורבי מאיר דחייש למיעוטא (בבבא סא, ב, ושו"ה). על כן על ידי רבי מאיר בעל הנס, בכח זכותו ולשיטתו חוששין למיעוטא דחיים גם מהגוססין, וישאר בין החיים, עד כאן דבריו הקדושים

שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' קנט

אנב אכתוב לו מה שאמרתי דבר אגדה במה שמתפללים בעת צרה ר"ל ואומרים אלהא דמאיר ענני ומקורו מהש"ס דע"ז (דף י"ח) ואמרתי הנהגה עפ"מ בספר אבני סהם ע"פ ח"פ ואמתקן בשם אביו הגאון ז"ל בהא דא"י בש"ס דר"ה (דף ט"ז) דלשפה ספרים נפתחים וכו' ל"ג נכתבין ונחתמים לאלתר לחיים רשעים גמורים נכתבין ונחתמים לאלתר למיתה ציונים תלויים ושומדים מ"ה ועד י"ח ופייט איתא שלשה ספרים מנוקדים וביאיר כי מאתו ית"ש לא תלא הרעות אבל הנה בעל"ח סי' תקפ"ב מבוחר דלחיים בפתיחת תחת הלמ"ד משמע לא חיים ומקורו מנדרים (דף י"ח) דלחולין בפתיחת משמע לא חולין וא"כ בספרן של ל"ג מנוקד לחיים בשו"א ובספרן של רשעים מנוקד לחיים בפתיחת ושל ציונים נכתבים ב"ה בלא נקודות וכו"כ חותמים הנקודות ע"ש וזוה מוכן הפייט במוסף ר"ה בסדר זכרונות זכר החיים עד כמה הם חיים הן למוות א"ס לחיים חי חי יזכור וע' ביער"ד ח"ב דרושי א"ס"ו דרוש י"א בסופו מ"ש בזה ופי' הג"ל א"ס דכן למוות הן לחיים נכתב לחיים רק זה נכתב בפתיחת וזה בשו"א והנה נזכרים שם פליג ר"מ אהא דלחולין וס"ל דבעינן ת"כ ולא אמרי' מכלל הן אהא שומע לאו א"כ לשיטתו נ"ס א"ס נכתב לחיים בפתיחת מתפרש לטובה ונודע שכל לרבי האדם הם בכלל חיים וכדא"י בש"ס דיומא (דף ע"א) אלוה חיים אלו מקום שוקים ופירש"י שפרנסת האדם מלוי"ה שם לכן בכל לרבי האדם יתכן להתפלל תפלה זו אלהא דמאיר ענני דלשיטתו יתהפך הכל לטוב ויען שהזכיר ר"מ משה' נזכרים הג"ל ככתביו וכן יס"ר שכל בית ישראל יזכו לחיים ארוכים ולשלום אבי"ד: